

ETICKÉ PROBLÉMY V MEDICÍNĚ
3. lékařská fakulta UK, LS 07, modul II C, 4. ročník, kruhy 4, 7, 13, 15, 16
21.5.-1.6.2007

ROZVRH

pondělí	8-10:30	Úvod – principy etiky	Lydie Fialová, Miloslav Kršiak	423
21.5.2007	10:45-13	Dějiny, věda a výzkum	Miloslav Kršiak, Lydie Fialová	423
úterý	8-10:30	Práva pacientů	Ondřej Dostál	423
22.5.2007	10:45-13	Ekonomie a právo	Ondřej Dostál	423
středa	8-9:30	Etika v gynekologii a porodnictví	Bohuslav Svoboda	423
23.5.2007	10:45-13	Transplantace	Ondřej Dostál	2
čtvrtek	8-10:30	Etika a právo	Jiří Prokop, Ondřej Dostál	423
24.5.2007	10:45-13	Etika v hematologii	Martin Špaček, Petr Pavlíček, Jiří Prokop	423
pátek	8-10:30	Etika v infekčním lékařství	Jiří Beneš, Jana Dáňová	423
25.5.2007	10:45-13	Etika jako vztah	Jiří Prokop	423
pondělí	8-10:30	Chyby v medicíně	David Marx	423
28.5.2007	10:45-13	Etika v pediatrii	David Marx	423
úterý	8-10:30	Etika v psychoterapii	David Holub	423
29.5.2007	10:45-13	Etika v psychiatrii	Pavel Baudiš	423
středa	8-10:30	Kvalita života	Eva Křížová	423
30.5.2007	10:45-13	Etika v primární péči	Jana Uhrová	423
čtvrtek	8-10:30	Smrt a umírání	Jiří Prokop	423
31.5.2007	10:45-13	Etika v intenzivní medicíně	Martin Kolář, Jiří Prokop	423
pátek	8-10:30	Paliativní péče	Jiří Prokop	423
1.6.2007	10:45-13	Závěr, kolokvium, evaluace	Jiří Prokop, Lydie Fialová, Martin Špaček	423

KONTAKTY NA VYUČUJÍCÍ

MUDr. Lydie Fialová, MSc.
 Prof. MUDr. Miloslav Kršiak, DrSc.
 JUDr. Ondřej Dostál, PhD.
 MUDr. David Marx, PhD.
 Mgr. Jiří Prokop, PhD.
 PhDr. Eva Křížová, PhD.
 Mgr. Marek O. Vácha, PhD.
 PhDr. Marie Zvoníčková
 Prof. MUDr. Michal Anděl, CSc.
 Doc. MUDr. Bohuslav Svoboda, CSc.
 MUDr. Jana Uhrová
 MUDr. Pavel Baudiš, CSc.
 MUDr. David Holub
 MUDr. Martin Kolář
 MUDr. Martin Špaček
 MUDr. Petr Pavlíček
 Prof. MUDr. Radana Königová, DrSc.
 Doc. MUDr. Jiří Beneš, CSc.
 MUDr. Jana Dáňová
 Richard Walker

lydiefialova@centrum.cz
 miloslav.krskiak@lf3.cuni.cz
 ondrej.dostal@lf3.cuni.cz
 marx@fnkv.cz
 jmprokop@tiscali.cz
 eva.krizova@lf3.cuni.cz
 orko@post.cz
 marie.zvonickova@lf3.cuni.cz
 andel@fnkv.cz
 svoboda@fnkv.cz
 uhrova@zdravotnictvi.cz
 baudisp@volny.cz
 holub.mail@gmail.com
 martinuv.mail@seznam.cz
 m.spacek@centrum.cz
 pavlicek@fnkv.cz
 burnsec@fnkv.cz
 benesj@cesnet.cz
 jana.danova@lf3.cuni.cz
 richard.walker@lekari-bez-hranic.cz

POŽADAVKY K ZÁPOČTU

účast na závěrečném kolokviu (1.6.2007, 10,45-13) - diskuse nad kazuistikou (schopnost identifikovat etickou dimenzi klinické situace, nastínění možných postupů, obhájení a zdůvodnění vlastního přístupu, právní kontext, řešení konfliktních situací)

SYLLABUS

I. Teorie

Úvod – Lydie Fialová, Miloslav Kršiak

Lidská bytost, život a smrt

Hippokratova přísaha, dějiny lékařské etiky, základní principy a východiska

Medicína jako povolání, svědomí v medicíně

Věda a výzkum – Miloslav Kršiak, Lydie Fialová

Věda – základní vymezení

Etika vědy a výzkumu; medicína a sociální kontrola (medikalizace, geneticizace)

Základní listiny – Norimberský kodex, Helsinská deklarace, CIOMS

Práva pacientů – Ondřej Dostál

Úmluva o lidských právech a biomedicíně

Informovaný souhlas

Právo odmítnout léčbu

Etika jako vztah – Jiří Prokop

Důvěra v medicíně – paternalismus, model tržních vztahů

Principy etiky, spor autonomie a beneficence/non-maleficence

Lékař jako obhájce práv pacientů

Etika a právo – Jiří Prokop, Ondřej Dostál

Vztah etiky a práva – prolínání, konflikty

Lidská práva, občanská práva, práva pacientů

Lékařské kodexy, etický kodex ČLK

Ekonomie a právo – Ondřej Dostál

Ústavní regulace o přístupu k péči, zákon o diskriminaci

Regulace úhrad vs. povinnost poskytovat péči lege artis

Ekonomicko – etický konflikt: rationing, alokace zdrojů

Zákon o reklamě, farmaceutický průmysl – Vladimír Bíba

Pracovní právo – Dominik Brůha

Chyby v medicíně – David Marx

Bezpečnost zdravotní péče

Hodnocení rizik, aktivní a latentní chyby, mimořádné události

Možnosti prevence

Kvalita života – Eva Křížová

Vymezení pojmu, domény kvality života, nástroje měření kvality života

Kvalita života ve vztahu ke zdraví – Health Related Quality of Life

Kvalita života ve vztahu k prodloužení života – Quality Adjusted Life Years

Transplantace – Ondřej Dostál

Vlastnictví lidského těla

Zákon o transplantacích

Obchodování s lidskými orgány (globální kontexty medicíny)

Smrt a umírání – Jiří Prokop

Postoje ke smrti, vztahy k umírajícím

Pravda a naděje v medicíně – sdělování prognózy

Úcta k mrtvému tělu

Sebevražda a eutanazie – Jiří Prokop

Právo na život, právo na smrt

Eutanazie a asistované suicidium (Německo, Holandsko)

Kluzký svah

Paliativní péče – Jiří Prokop

Hospicové hnutí

Etika a onkologie

Spiritualita v medicíně

Globální kontexty etiky v medicíně – Richard Walker (MSF - Lékaři bez hranic)

II. Klinika

Primární péče – Jana Uhrová

Etické a sociální aspekty výkonu povolání lékaře v primární péči

Specifika vztahů mezi praktickým lékařem a pacientem

Etické principy spolupráce a komunikace s dalšími zdravotnickými pracovníky a ošetřujícími lékaři

Vnitřní lékařství – Michal Anděl

Etika péče o staré nemocné

Proměny medicíny

Gynekologie – Bohuslav Svoboda

Etika reprodukční medicíny

Etika výzkumu v souvislosti s reprodukční medicínou

Pediatric – David Marx

Etika v neonatologii

Týrání a zneužívání dětí

Právní odpovědnost rodičů

Psychiatrie – Pavel Baudiš

Využívání a zneužívání psychiatrie

Nedobrovolná léčba, hospitalizace proti vůli pacienta

Střety zájmů jedince a zájmů společnosti v psychiatrii

Psychoterapie – David Holub

Psychoterapeutický vztah a překročení hranic, etické kodexy, peníze v psychoterapii

Důvěrnost v psychoterapii a etika psaní a publikace kazuistik

Cíle v psychoterapii a jejich etické základy

Intenzivní péče – Martin Kolář

Hematoonkologie – Martin Špaček, Petr Pavlíček

Popáleniny – Radana Königová

Infekční lékařství – Jiří Beneš, Jana Dáňová

Izolační režimy u hospitalizovaných pacientů

Nezbytnost povinného základního očkování

Bioterrorismus, etické souvislosti

DOPORUČENÁ LITERATURA

Jan Sokol: Filosofická antropologie: Člověk jako osoba. Portál 2003
Erazim Kohák: Člověk, dobro a zlo. Ježek 2000
Erazim Kohák: Pražské přednášky: Život v pravdě a postmoderní skepse. Ježek 1999
Erazim Kohák: Svoboda, svědomí, soužití. Sociologické nakladatelství 2004
Lydie Fialová, Martin Špaček, Petr Kouba (Eds.): Medicína v kontextu západního myšlení. Galén/Karolinum 2007 (vyjde v průběhu letního semestru)
David C. Thomasma, Thomasine Kushnerová: Od narození do smrti. Mladá Fronta 2001
Marta Munzarová: Eutanázie nebo paliativní medicína. Grada 2005
Marta Munzarová: Zdravotnická etika od A do Z. Grada 2005
Helena Haškovcová: Lékařská etika. Galén 2002
Helena Haškovcová: Práva pacientů. Nakladatelství A. Krtilové 1996
Helena Haškovcová: Spoutaný život. Panorama 1985
Pavel Baudiš, Jan Libiger: Psychiatrie a etika. Galén 2002
Jaroslav Baštecký: Psychiatrie, právo a společnost. Galén 1997
Karel Chromý: Duševní nemoc. Sociální a sociálně-psychologický pohled. Avicenum 1990
Jiří Šimek, Václav Špalek: Filosofické základy lékařské etiky. Grada 2003
Jan Payne et al.: Kvalita života a zdraví. Triton 2005
Hans Rotter: Důstojnost lidského života. Vyšehrad 1999
Vorlíček J., Adam Z.: Paliativní medicína. Grada 1998
Tschuschke V.: Psychoonkologie. Portál 2004
Kubičková, N.: Zármutek a pomoc pozůstalým. ISV 2001
Viktor E. Frankl: Lékařská péče o duši. Cesta 1996

Tom L. Beauchamp, James F. Childres: Principles of Biomedical Ethics. Oxford University Press 2001
Eric Casell: The Nature of Suffering and the Goals of Medicine. Oxford University Press 2003
Byron Good: Medicine, Rationality and Experience. Cambridge University Press 1993
Alfred I. Tauber: Confession of a Medicine Man. The MIT Press 2000
Alfred I. Tauber: Patient Autonomy and the Ethics of Responsibility. The MIT Press 2005
Onnora O'Neill: Autonomy and Trust in Bioethics. Cambridge University Press 2002
Margaret Lock: Twice Dead. Organ Transplants and the Reinvention of Death. California University Press 2001

DOKUMENTY

Helsinská deklarace

Úmluva o lidských právech a biomedicíně, dodatkové protokoly, vysvětlující zprávy

Etický kodex České lékařské komory (Stavovský předpis č. 10)

Mezinárodní etické směrnice pro biomedicínský výzkum zahrnující lidské účastníky. CIOMS. Rada pro mezinárodní organizace lékařských věd. Ženeva 1993. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR (Centrální etická komise) 1995

ČLÁNKY

Hnilicová H., Bencko V. Kvalita života – vymezení pojmu a jeho význam pro medicínu a zdravotnictví. Praktický lékař, 2005, 85, č.11, s. 656-660.

Rozvoj primární péče (kolektiv autorů, PHARE PROJECT - DEVELOPMENT OF PRIMARY HEALTH CARE)

Rozvoj integrované primární zdravotní péče (kolektiv autorů, PHARE)

Povinná mlčenlivost lékaře (Uher, Právo a ekonomika v praxi soukromého lékaře)

DALŠÍ LITERATURA

Clive S. Lewis: Svědectví o zármutku

Harold Kushner: Když se zlé věci stávají dobrým lidem

Knihy Job (Bible)

Norbert Elias: O osamělosti umírajících
Martin Buber: Já a Ty
Erich Fromm: Lidské srdce
Leon Uris: Soud Jejího Veličenstva
Aldous Huxley: Brave New World
Kazuo Ishiguro: Never Let Me Go
Joseph Archibald Cronin: Příhody z černého kufříku
Jiří Pejša: Doktor na horách
Oliver Sacks: Antropoložka na Marsu; Muž který si pletl manželku s kloboukem
Robert Murphy: Umlčené tělo
Erving Goffman: Stigma
Joanne Greenbergová: Neslibovala jsem ti procházku růžovým sadem
Anne Fadiman: The Spirit Catches You and You Fall Dawn
Cecil G. Helman: Culture, Health and Illness
Arthur Kleinman: Writing at the Margin: Discourse between Anthropology and Medicine
Simon Sinclair: Making Doctors

DALŠÍ ZDROJE

<http://www.nuffieldbioethics.org>
<http://www.wellcome.ac.uk/>
<http://www.mrc.ac.uk/index.htm>
<http://www.bioethics.org>
<http://www.bioethics.ac.uk/>